

Jurisprudentie

Gevoegde zaken C-92/24 tot en met C-94/24

Banca Mediolanum SpA

tegen

Agenzia delle Entrate - Direzione Regionale della Lombardia

(verzoek om een prejudiciële beslissing ingediend door de Corte di Giustizia Tributaria di secondo grado della Lombardia)

Arrest van het Hof (Vierde kamer) van 1 augustus 2025

„Prejudiciële verwijzing – Fiscale bepalingen – Gemeenschappelijke fiscale regeling voor moedermaatschappijen en dochterondernemingen uit verschillende lidstaten – Richtlijn 2011/96/EU – Artikel 4, lid 1, onder a) – Verbod om de door de moedermaatschappij ontvangen winst te belasten – Voorkoming van dubbele economische belasting van dividenden – Werkingssfeer – Regionale belasting over productieactiviteiten – Opname van 50 % van de door de moedermaatschappij ontvangen dividenden in de heffingsgrondslag van deze belasting”

Harmonisatie van de wetgevingen – Gemeenschappelijke fiscale regeling voor moedermaatschappijen en dochterondernemingen uit verschillende lidstaten – Richtlijn 2011/96 – Voorkoming van dubbele economische belasting – Vrijstelling, ten gunste van de moedermaatschappij, van ontvangen dividenden – Dividenden die de moedermaatschappij heeft ontvangen van haar in andere lidstaten gevestigde dochterondernemingen – Lidstaat van de moedermaatschappij die bepaalt dat meer dan 5 % van de dividenden wordt belast – Ontoelaatbaarheid – Heffing door middel van een andere belasting dan een vennootschapsbelasting – Geen invloed

(Richtlijn 2011/96 van de Raad, art. 4)

(zie punten 35, 38, 41, 44, 47 en dictum)

Samenvatting

Naar aanleiding van een verzoek om een prejudiciële beslissing van de Corte di giustizia tributaria di secondo grado della Lombardia (belastingrechter in tweede aanleg Lombardije, Italië) verduidelijkt het Hof de draagwijdte van de afschaffing van dubbele grensoverschrijdende belasting van de dividenden van twee via een moeder-dochterregeling verbonden vennootschappen in het licht van richtlijn 2011/96¹.

¹ Richtlijn 2011/96/EU van de Raad van 30 november 2011 betreffende de gemeenschappelijke fiscale regeling voor moedermaatschappijen en dochterondernemingen uit verschillende lidstaten (PB 2011, L 345, blz. 8).

In de belastingjaren 2014 en 2015 bezat Banca Mediolanum, een bank die fiscaal in Italië is gevestigd, deelnemingen in verschillende vennootschappen die fiscaal in andere lidstaten van de Europese Unie waren gevestigd. Uit dien hoofde ontving zij dividenden van deze dochterondernemingen. Van deze dividenden werd 5 % opgenomen in de grondslag van de Italiaanse vennootschapsbelasting (hierna: „IRES”), overeenkomstig het bepaalde in de nationale wetgeving inzake deze belasting.

In haar hoedanigheid van financiële intermediair nam Banca Mediolanum tevens 50 % van deze dividenden op in de heffingsgrondslag van de regionale belasting over productieactiviteiten (hierna: „IRAP”), overeenkomstig de Italiaanse wettelijke bepaling inzake de IRAP die specifiek betrekking heeft op financiële intermediairs.

Vervolgens heeft Banca Mediolanum, die meende dat deze bepaling in strijd is met artikel 4 van richtlijn 2011/96, bij de belastingdienst verzoeken om teruggaaf ingediend voor het deel van de IRAP dat voortvloeide uit de opname in de heffingsgrondslag van deze belasting van 50 % van de dividenden die zij van in andere lidstaten gevestigde dochterondernemingen had ontvangen.

De belastingdienst heeft deze verzoeken afgewezen op grond dat voornoemde bepaling niet in strijd is met artikel 4 van richtlijn 2011/96 omdat zij uitsluitend van toepassing is op inkomstenbelastingen, zoals de IRES, en niet op de IRAP.

Nadat de Commissione tributaria provinciale di Milano (belastingrechter in eerste aanleg Milaan, Italië) deze afwijzingen had bevestigd, heeft Banca Mediolanum hoger beroep ingesteld bij de Corte di giustizia tributaria di secondo grado della Lombardia, de verwijzende rechter.

Deze rechter heeft de behandeling van de zaak geschorst en het Hof in essentie gevraagd of artikel 4 van richtlijn 2011/96 aldus moet worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een nationale regeling waarbij een lidstaat die voor de vrijstellingsregeling van deze richtlijn heeft gekozen, meer dan 5 % van de dividenden kan belasten die in die lidstaat gevestigde financiële intermediairs, als moedermaatschappijen in de zin van deze richtlijn, ontvangen van hun in andere lidstaten gevestigde dochterondernemingen, ook wanneer deze belasting geen vennootschapsbelasting is maar die dividenden of een deel ervan worden opgenomen in de heffingsgrondslag ervan.

In dit arrest beantwoordt het Hof deze vraag bevestigend.

Beoordeling door het Hof

Om tot deze conclusie te komen, herinnert het Hof er vooraf aan dat artikel 4, lid 1, van richtlijn 2011/96 met betrekking tot de fiscale behandeling van winst die een dochteronderneming aan haar moedermaatschappij uitkeert, de lidstaten uitdrukkelijk de keuze laat tussen het stelsel van lid 1, onder a) (hierna: „vrijstellingsregeling”), en het stelsel van lid 1, onder b) (het „verrekeningsstelsel”). In dat verband merkt het Hof op dat de Italiaanse Republiek de vrijstellingsregeling toepast.

Verder wijst het Hof erop dat de lidstaten krachtens artikel 4, lid 3, van deze richtlijn bevoegd blijven om met name te bepalen dat lasten die betrekking hebben op de deelneming van de moedermaatschappij in het kapitaal van de dochteronderneming, niet aftrekbaar zijn van de belastbare winst van de moedermaatschappij. De kosten van beheer met betrekking tot de deelneming kunnen forfaitair worden vastgesteld op een bedrag van niet meer dan 5 % van de door de dochteronderneming uitgekeerde winst.

Wat de uitlegging van artikel 4 van richtlijn 2011/96 betreft, stelt het Hof in de eerste plaats op tekstueel vlak vast dat uit de tekst van lid 1, onder a), van dat artikel duidelijk blijkt dat een lidstaat die voor de vrijstellingsregeling heeft gekozen, zich moet onthouden van het belasten van de winst die een in die lidstaat gevestigde moedermaatschappij ontvangt van haar in andere lidstaten gevestigde dochterondernemingen.

In lijn met de rechtspraak benadrukt het Hof dat de toepassing van deze bepaling niet beperkt is tot een specifieke belasting.² Vanuit tekstueel oogpunt moet artikel 4, lid 1, onder a), van deze richtlijn derhalve aldus worden uitgelegd dat de daarin vastgelegde vrijstellingsregeling elke belasting betreft waarvan de heffingsgrondslag de dividenden omvat die een moedermaatschappij ontvangt van haar in andere lidstaten gevestigde dochterondernemingen.

Op contextueel vlak, in de tweede plaats, verduidelijkt het Hof dat artikel 2 van richtlijn 2011/96 enkel de subjectieve werkingssfeer van deze richtlijn bepaalt, en niet de materiële werkingssfeer ervan. Het feit dat de IRAP geen deel uitmaakt van de in bijlage I, deel B, bij deze richtlijn vermelde belastingen, waarnaar artikel 2, onder a), iii), van die richtlijn verwijst, betekent niet dat deze belasting is uitgesloten van de materiële werkingssfeer daarvan.

Op teleologisch vlak, in de derde en laatste plaats, merkt het Hof op dat richtlijn 2011/96, met name met de in artikel 4, lid 1, onder a), ervan bedoelde regeling, ter verwezenlijking van de doelstelling dat de winstuitkeringen van een in een lidstaat gevestigde dochteronderneming aan haar in een andere lidstaat gevestigde moedermaatschappij fiscaal neutraal zijn, beoogt te voorkomen dat deze winst economisch gezien dubbel wordt belast. Winstuitkeringen mogen dus niet een eerste keer worden belast op het niveau van de dochteronderneming en een tweede keer op het niveau van de moedermaatschappij.³

Het Hof leidt hieruit af dat artikel 4 van richtlijn 2011/96 zich verzet tegen een nationale regeling waarbij een lidstaat die voor de vrijstellingsregeling heeft gekozen, meer dan 5 % van de dividenden kan belasten die in die lidstaat gevestigde financiële intermediairs ontvangen van hun in andere lidstaten gevestigde dochterondernemingen, ook wanneer deze belasting geen vennootschapsbelasting is, zoals de IRES, maar die dividenden of een deel ervan worden opgenomen in de heffingsgrondslag ervan, zoals het geval is bij de IRAP.

Voorts herinnert het Hof eraan dat het Unierechtelijke beginsel van gelijke behandeling niet kan worden ingeroepen in een zuiver interne situatie, zoals die welke kan voortvloeien uit het feit dat het antwoord op de onderhavige prejudiciële vraag geen betrekking heeft op dividenden die een in Italië gevestigde moedermaatschappij ontvangt van haar Italiaanse dochterondernemingen. Het is

² Zie in die zin arrest van 17 mei 2017, AFEP e.a. (C-365/16, EU:C:2017:378, punten 5, 33 en 35) en arrest van 12 mei 2022, Schneider Electric e.a. (C-556/20, EU:C:2022:378, punt 47).

³ Zie in die zin arrest van 13 maart 2025, John Cockerill (C-135/24, EU:C:2025:176, punt 33); zie in die zin en naar analogie ook arrest van 12 mei 2022, Schneider Electric e.a. (C-556/20, EU:C:2022:378, punt 45).

dus aan de nationale rechterlijke instanties om te beoordelen of er sprake is van door het nationale recht verboden omgekeerde discriminatie en om, in voorkomend geval, te bepalen hoe deze moet worden opgeheven.